

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Узп1 1/2023
15.05.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Џакула, председника већа, Јелене Ивановић и Јасмине Стаменковић, чланова већа, са саветником Горданом Војновић, као записничарем, одлучујући о захтеву Зрењанинске бискупије, Зрењанин, Трг слободе 8, чији је пуномоћник Егон Борал, адвокат из ..., за преиспитивање судске одлуке – пресуде Управног суда – Одељење у Новом Саду III-3 У 9242/14 од 16.09.2016. године, са противном странком Министарством финансија Републике Србије, Пореском управом, Централа, Београд, у предмету пореском, у нејавној седници већа одржаној дана 15.05.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

Захтев се **УВАЖАВА, УКИДА СЕ** пресуда Управног суда – Одељење у Новом Саду III-3 У 9242/14 од 16.09.2016. године и предмет враћа Управном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Побијаном пресудом Управног суда, ставом првим диспозитива, одбијена је тужба тужиоца Зрењанинске бискупије поднета против решења Министарства финансија Републике Србије, Пореске управе, Централе, број 000-433-04-4204/13 од 17.04.2014. године, којим је, тачком 1. диспозитива, одобрено тужиоцу право на рефакцију пореза на додату вредност у износу од 893.945,92 динара; тачком 2. диспозитива, одбијен је захтев тужиоца за рефакцију пореза на додату вредност у износу од 3.270.903,46 динара; тачком 3. диспозитива, наложено је Министарству финансија Републике Србије, Управи за трезор, Филијали Стари град, да рефакцију по овом решењу изврши на терет рачуна ... Порез на додату вредност, позив на број задужења ..., а у корист рачуна ..., с позивом на број одобрења који се води код Војвођанске банке а.д; тачком 4. диспозитива, наведено је да ће се рефакција спровести са шифром плаћања 257. Ставом другим диспозитива побијане пресуде, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова управног спора.

У захтеву за преиспитивање побијане пресуде, поднетом због повреде закона, другог прописа или општег акта, подносилац наводи да Римокатоличка црква представља традиционалну цркву у смислу члана 12. Закона о црквама и верским заједницама, те да сама одређује шта спада под њену мисионарску делатност. Наводи

да је Старачки дом за свештена лица у Кикинди објекат који је повезан са мисионарском делатношћу традиционалне Римокатоличке цркве и требало га је подвести под ту одредбу Правилника о поступку остваривања права за повраћај ПДВ и о начину и поступку рефакције ПДВ и одредити повраћај ПДВ. Сматра да наведено произлази из одредбе члана 30. став 1. Закона о црквама и верским заједницама. Указује да се у вези са наведеном одредбом, а према члану 55. Закона о порезу на додату вредност, ослобођење пореских обавеза односи, између осталог, и на грађевинске услуге и грађевински материјал, који се користи за изградњу, реконструкцију, конзерваторске, те рестаураторске радове и одржавање храмова и других здања повезаних са мисионарском делатношћу традиционалних цркава и верских заједница, укључујући материјал за израду иконостаса и иконописање. Стога сматра да је Управни суд неправилно применио наведене одредбе Закона, да је повредио уставна, људска и мањинска права, као и слободе, те да није применио важећи Канонски законик, којим се утврђује мисионарски рад цркве тако да је бискуп, између осталог, надлежан и за збрињавање жупника, свештених лица цркве, који најкасније са напуњених 75 година треба да предају службу. Предложио је да суд захтев уважи и преиначи или укине побијану пресуду, трошкове је опредељено тражио.

Противна странка, Министарство финансија Републике Србије, Пореска управа, Централна, Београд је у одговору на захтев остала при наводима одговора на тужбу са предлогом да суд тужбу одбије као неосновану.

Врховни суд је о захтеву одлучивао у поновном поступку, поводом Одлуке Уставног суда Уж 850/2017 од 06.04.2023. године, којом је усвојена уставна жалба Зрењанинске бискупије и утврђено да је пресудом Врховног касационог суда Узп 477/16 од 01.12.2016. године повређено право подносиоца уставне жалбе на правично суђење из члана 32. став 1. Устава Републике Србије. Истом одлуком поништена је пресуда Врховног касационог суда Узп 477/16 од 01.12.2016. године и одређено да надлежни суд донесе нову одлуку о захтеву подносиоца уставне жалбе за преиспитивање судске одлуке – пресуде Управног суда, Одељење у Новом Саду У 9242/14 од 16.09.2016. године, а одбачен је захтев подносиоца уставне жалбе за накнаду трошкова поступка пред Уставним судом. Пресудом Врховног касационог суда Узп 477/2016 од 01.12.2016. године, одбијен је захтев подносиоца Зрењанинске бискупије за преиспитивање пресуде Управног суда, Одељење у Новом Саду III-3 У 9242/14 од 16.09.2016. године, па је одбијен и захтев подносиоца за накнаду трошкова поступка.

Поступајући по поднетом захтеву и испитујући побијану пресуду у границама захтева у смислу члана 54. Закона о управним споровима („Службени гласник РС“, број 111/09), Врховни суд је нашао да је захтев дозвољен и основан.

Према правном ставу Уставног суда, у конкретном случају ни порески орган, као ни судови, пре изношења своје оцене нису сагледали све важне аспекте конкретног случаја и меродавне прописе, нити су дали уставноправно прихватљиво образложење. Наиме, у спроведеном пореском поступку је утврђено да је ПДВ исказан у рачунима и да је део износа по рачуну 49/2013 платио Фонд за капитална улагања Аутономне покрајине Војводине, али и да је износ по рачуну број 45/2013 у целости платила црква. Међутим, у образложењу пресуде Управног суда је само наведено да нису испуњени услови за рефакцију ПДВ, јер је по рачуну број 49/2013 платио Фонд за капитална

улагања Аутономне покрајине Војводине, а не црква. Сходно наведеном, изостало је образложење судова везано за оцену да ли је, поред осталог, испуњен и услов из члана 55. Закона о порезу на додату вредност, односно да ли су и који достављени рачуни уз захтев за рефакцију ПДВ плаћени од стране лица које има право на рефакцију ПДВ у складу са овим чланом. Такође, није образложено на основу чега је утврђено да предметни објекти нису верски објекти, објекти који су непосредно везани са верском делатношћу или објекти повезани са мисионарском делатношћу цркве, посебно имајући у виду да је Законом о црквама и верским заједницама прописано шта се сматра верским објектима. Сходно томе, према мишљењу Уставног суда образложење побијане пресуде не задовољава стандард права на образложену судску одлуку, као елемента права на правично суђење из члана 32. став 1. Устава.

Из побијане пресуде Управног суда произлази да је тужилац туженом органу поднео захтев за рефакцију пореза на додату вредност у износу од 4.164.849,38 динара и да је тужени орган оценио да су испуњени услови за рефакцију по рачуну број RN 4/U; AR12105197; AR/13105215; RN004067; RN000774; RN00019/13; RN157/10 и RN1421/0, у смислу чл. 6. и 6а Правилника о поступку остваривања права на повраћај ПДВ и о начину и поступку рефакције и рефундације, па је тачком 1. диспозитива оспореног решења одобрио тужиоцу право на рефакцију пореза на додату вредност у износу од 893.945,92 динара. Након што је извршио проверу поднетих рачуна број 49/2013 ИПС; 45/2013 ИПС; RN94/14 и PRN24/13 на укупан износ од 3.270.903,46 динара издатих од стране „Технобиро“ д.о.о, утврдио је да за исте нису испуњени услови за рефакцију ПДВ, јер се ради о рачунима издатим за грађевинске радове за објекат који се гради за боравак свештеника и редовника Зрењанинске бискупије, који остају сами у старости (старије особе), као и Caritas центар и седиште Малтешке организације Републике Србије, а не о верском објекту, с тим да у случају рачуна 49/2013 ИПС износ од 9.953.374,75 динара није платила црква, већ је платио Фонд за капитална улагања АП Војводине, па је тужени тачком 2. диспозитива оспореног решења одбио захтев за рефакцију пореза на додату вредност по овим рачунима у износу од 3.270.903,46 динара. Имајући у виду прописано одредбама члана 55. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 80/02... 68/14) и члана 6. став 1. Правилника о поступку остваривања права на повраћај ПДВ и о начину и поступку рефакције и рефундацији ПДВ („Службени гласник РС“, бр. 107/04... 66/14), као и утврђену чињеницу да се у конкретном случају радило о захтеву за рефакцију пореза на додату вредност по рачунима 49/2013, 45/2013, 94/2013 и 24/201 издатим од стране „Технобиро“ д.о.о, који се односе на извођење грађевинских радова на објекту – старачком дому, намењеном за пензионисане свештенике који немају смештај и о изградњи зграде Caritas центра и седишту Малтешке организације Републике Србије, који нису верски објекти, те да је по рачуну 49/2013 износ од 9.953.374,75 динара платио Фонд за капитална улагања Аутономне покрајине Војводине, а не црква, правилно је, по оцени Управног суда тужени орган одбио захтев тужиоца на рефакцију и рефундацију ПДВ по предметним рачунима. Оценио је да нису основани наводи тужбе, имајући у виду изнето, као и то да тужилац није навео ниједну нову околност, нити пружио нови доказ који није ценио у спроведеном управном поступку, а који би могао бити од утицаја на другачију одлуку.

Оцењујући законитост побијане пресуде, Врховни суд налази да побијана пресуда не задовољава стандард образложене судске одлуке.

Према одредби члана 55. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС“, бр. 80/02 ... 108/13), право на рефакцију ПДВ, на основу поднетог захтева, имају традиционалне цркве и верске заједнице – Српска православна црква, Исламска заједница, Католичка црква, Словачка Евангеличка црква а.в, Јеврејска заједница, Реформаторска хришћанска црква и Евангелистичка хришћанска црква а.в. за добра која им се испоручују у Републици или која увозе, као и за услуге које им се пружају, а који су непосредно повезани са верском делатношћу, под условом да је: 1) промет добара и услуга, односно увоз добара опорезив; 2) ПДВ за испоручена добра, односно пружене услуге исказан у рачуну, у складу са чланом 42. овог закона, као и да је рачун плаћен од стране лица које има право на рефакцију ПДВ у складу са овим чланом, односно да је ПДВ који се дугује по основу увоза добара претходно плаћен.

Одредбом члана 6. став 1. Правилника о поступку остваривања права на повраћај ПДВ и о начину и поступку рефакције и рефундације ПДВ („Службени гласник РС“, бр. 107/04... 66/14) било је прописано да Српска православна црква, Исламска заједница, Католичка црква, Словачка Евангеличка црква а.в, Јеврејска заједница, Реформаторска хришћанска црква и Евангелистичка хришћанска црква а.в. остварују право на рефакцију, у складу са законом, на основу захтева који управно тело одређено од стране традиционалне цркве, односно верске заједнице подноси Централи за све организационе делове традиционалне цркве, односно верске заједнице; ставом 5. истог члана да се уз захтев из става 1. овог члана достављају : 1) оригинали и копије плаћених рачуна о набављеним добрима и коришћеним услугама у Републици; 2) оригинали и копије докумената о извршеном увозу добара у Републику; 3) доказ да су рачуни из тачке 1) овог члана плаћени од стране лица које има право на рефакцију ПДВ у складу са чланом 55. Закона о порезу на додату вредност, односно доказ да је плаћен ПДВ на увоз добара из тачке 2) овог става; ставом 6. истог члана, да Централа, након извршене провере испуњености услова за рефакцију, решењем одлучује о захтеву у року од 30 дана од дана подношења захтева, а у року од 15 дана од достављања решења врши се рефакција ПДВ.

Одредбом члана 6а тачка 8) истог Правилника било је прописано да се добрима и услугама непосредно повезаним са верском делатношћу у смислу члана 55. Закона, сматрају грађевинске услуге и грађевински материјал који се користи за изградњу, реконструкцију, конзерваторске и рестаураторске радове и одржавање храмова и других здања повезаних са мисионарском делатношћу традиционалних цркава и верских заједница, укључујући и материјал за израду иконостаса и иконописање.

Оцењујући законитост побијане пресуде, Врховни суд налази да је Управни суд доношењем побијане пресуде од 16.09.2016. године битно повредио правила поступка, и то повредом права подносиоца на образложено судску одлуку. У конкретном случају, а имајући у виду прописано цитираним одредбама Закона о порезу на додату вредност и Правилника о поступку остваривања права на повраћај ПДВ и о начину и поступку рефакције и рефундације ПДВ, у побијаној пресуди Управног суда је изостало образложење у односу на заузето становиште да се предметни објект не сматра верским објектом, као и у погледу испуњености услова из члана 55. Закона о порезу на додату вредност.

Врховни суд указује да у образложењу правилно образложене одлуке морају бити наведена и размотрена суштинска питања за доношење одлуке, односно наведени одговарајући и довољни разлози за одлуку.

С обзиром на изложено, Врховни суд је на основу одредбе члана 55. став 2. Закона о управним споровима, одлучио као у диспозитиву ове пресуде и предмет вратио Управном суду да донесе нову одлуку по тужби подносиоца захтева.

Врховни суд није одлучивао о захтеву подносиоца за накнаду трошкова. Ово стога што овом пресудом није окончан поступак по тужби, већ је захтев уважен, побијана пресуда Управног суда укинута и предмет враћен Управном суду на поновно одлучивање, па ће се о трошковима поступка поводом правног лека одлучити у коначној одлуци на основу одредбе члана 165. став 3. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), на чију сходну примену упућује члан 74. Закона о управним споровима.

ПРЕСУЂЕНО У ВРХОВНОМ СУДУ

дана 15.05.2023. године, Узп1 1/2023

Записничар,
Гордана Војновић,с.р.

Председник већа- судија
Гордана Џакула,с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић